

Uppföljningsbeslut

**efter kvalitetsgranskning av elevers tillgång till
läroböcker och andra läromedel i de obligatoriska
skolformerna vid Vattmyraskolan i Järfälla kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av elevers tillgång till läroböcker och andra läromedel vid Vattmyraskolan. Granskningen genomfördes under höstterminen 2025.

Vid granskningen identifierade Skolinspektionen sex utvecklingsområden som angetts i beslut den 22 december 2025.

Skolinspektionen har begärt att huvudmannen för Vattmyraskolan senast den 5 augusti 2026 skulle redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån identifierade utvecklingsområden. Järfälla kommun har inkommit med en sådan redovisning den 22 juni 2026.

Beslut efter uppföljning

Skolinspektionen bedömer redovisade åtgärder på följande sätt:

Skolans arbete med att ge eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål

- Använd läroböcker och andra läromedel för att skapa sammanhang i undervisningen och progression i elevernas lärande.

Järfälla kommun har påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten inom det område som granskats.

- Använd läroböcker och andra läromedel som möter elevernas olika förutsättningar och behov.

Järfälla kommun har vidtagit tillräckliga åtgärder för att höja kvaliteten inom det område som granskats.

- Ge eleverna möjlighet att använda läroböcker även utanför undervisningstid.

Järfälla kommun har påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten inom det område som granskats.

- Stärk ledningen och samordningen av arbetet med att ge alla elever tillgång till läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

Järfälla kommun har vidtagit tillräckliga åtgärder för att höja kvaliteten inom det område som granskats.

- Skapa förutsättningar för ett medvetet och gemensamt arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande användningen av läroböcker och andra läromedel.

Järfälla kommun har påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten inom det område som granskats.

- Utvärdera tillgången till och användningen av läroböcker och andra läromedel samt vidta vid behov åtgärder för att utveckla skolans arbete.

Järfälla kommun har vidtagit tillräckliga åtgärder för att höja kvaliteten inom det område som granskats.

Skolinspektionen förutsätter att huvudmannen tar ansvar för ett fortsatt utvecklingsarbete. Skolinspektionen avslutar härmed granskningen.

Motivering

Utvecklingsområde 1

Skolinspektionen bedömde att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande område:

- Använd läroböcker och andra läromedel för att skapa sammanhang i undervisningen och progression i elevernas lärande.

Av huvudmannens redovisning framgår att rektorn tillsammans med lärarlagen och utvecklingsledare har samverkat kring gemensamma

läromedelsval för att säkerställa progression och en röd tråd inom och mellan stadierna. Läroböcker och andra läromedel har implementerats som en stomme i undervisningen i natur- och samhällsorienterande ämnen, teknik, svenska och engelska men inte fullt ut i matematik där ett arbete att kartlägga vilket läromedel som ska användas på lågstadiet fortfarande pågår. Verksamheten har säkrat upp att varje lärare förfogar över en lärarhandledning och att klassuppsättningar av olika läroböcker finns för varje årskurs. Utifrån lärarhandledningar har en gemensam struktur och planering upprättats för när olika delar av det centrala innehållet ska behandlas. Det framkommer vidare att en strukturerad genomgång av läromedlens uppbyggnad och funktion genomförs tillsammans med eleverna vid kursstart. Huvudmannen bedömer att genomfört arbete bland annat har säkrat en likvärdig resursfördelning och att undervisningens bas är densamma oavsett klass och lärare. Skolan som helhet tar mer stöd i läromedel och lärarna använder lärarhandledningar. Samordnade läromedelsval har skapat en tydlig progression och övergångar mellan årskurser och stadier fungerar smidigare. Av huvudmannens redovisning framgår att ytterligare åtgärder planeras, till exempel att kontinuerligt komplettera och bygga ut lärobokbeståndet och att göra en djupare analys inom matematik vilket läromedel skolan ska ha.

Skolinspektionen bedömer utifrån ovanstående att huvudmannen har påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten inom det område som granskats. Skolinspektionen förutsätter att arbetet fortsätter.

Utvecklingsområde 2

Skolinspektionen bedömde att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande område:

- Använd läroböcker och andra läromedel som möter elevernas olika förutsättningar och behov.

Av huvudmannens redovisning framgår att skolenheten har prioriterat läroböcker och andra läromedel som erbjuder naturlig differentiering och en inbyggd nivåuppdelning direkt i grundmaterialet. Därutöver har alternativa läroböcker köpts in för att öka tillgängligheten för elever i behov av stöd. Lärarna utgår systematiskt från lärarhandledningarna för att hämta stöd för varierade arbetsformer och konkreta förslag på pedagogiska

anpassningar. Samtliga lärare har genomfört en skriftlig utvärdering av nuvarande läromedel med fokus på hur väl materialet täcker det centrala innehållet och hur effektivt det stöder elevernas behov. En specifik utvärdering har genomförts kring läromedel i matematik som kommer att ligga till grund för en djupare kartläggning för att skolan ska landa i ett gemensamt läromedel inom F-3 samt 4-6. Rektor och specialpedagog/speciallärare har varit aktivt involverade i arbetet och bidragit till såväl inventeringen av elevers specifika behov som i den övergripande utvärderingen av läromedlens tillgänglighet. Huvudmannen bedömer att genom användandet av läromedel med inbyggd differentiering och nivåer, har skolan skapat en flexibel lärmiljö där elever i behov av stöd ges anpassat material och högpresterande elever utmanas. Genom att integrera specialpedagogisk kompetens i behovsinventeringar och läromedelsutvärderingar har tillgängligheten ökat. Dessutom har säkrade klassuppsättningar och lärarhandledningar skapat en likvärdig grundnivå i alla klassrum. Huvudmannen planerar att göra läromedelsutvärderingen och samverkan med specialpedagogiska teamet till ett återkommande inslag.

Skolinspektionen bedömer utifrån ovanstående att huvudmannen har vidtagit tillräckliga åtgärder för att höja kvaliteten inom området.

Utvecklingsområde 3

Skolinspektionen bedömde att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande område:

- Ge eleverna möjlighet att använda läroböcker även utanför undervisningstid.

Av huvudmannens redovisning framgår att under vårterminen har rutiner införts för hemlån av ordinarie läromedel i de flesta årskurser. Rutinerna gör det möjligt för elever att ta hem sina läroböcker vid behov eller eget önskemål, för att läsa på inför bedömningstillfällen eller repetera genomgångna moment.. Läromedlens kopieringsunderlag tillämpas dock i stor utsträckning vid läxor bland annat för att förhindra att läroböcker glöms kvar hemma eller förloras under transport. Huvudmannen bedömer att rutinerna för hemlån har gett eleverna bättre förutsättningar till repetition och samtidigt gett vårdnadshavarna bättre insyn. Att läxor

baseras på läroböckernas kopieringsunderlag har minimerat problemet med glömda läroböcker. Huvudmannen planerar att successivt utöka det fysiska bokbeståndet av samtliga läromedel. Skolenheten kommer också att uppmuntra eleverna till att regelbundet använda läromedlen i hemmet som ett naturligt verktyg för fördjupning och repetition. Vårdnadshavarna ska i det sammanhanget ges verktyg och instruktioner för hur de kan stötta sina barn i användningen av läromedlen utanför skoldagen.

Skolinspektionen bedömer utifrån ovanstående att huvudmannen har påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten inom det område som granskats. Skolinspektionen förutsätter att arbetet fortsätter.

Utvecklingsområde 4

Skolinspektionen bedömde att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande område:

- Stärk ledningen och samordningen av arbetet med att ge alla elever tillgång till läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

Av huvudmannens redovisning framgår att rektorn har etablerat en övergripande inköpsplan för att säkerställa tillgången på läromedel samt utformat och tydliggjort riktlinjer för läromedelsanvändningen. En sammanhållen linje har säkrats över årskurser och stadier och resurser fördelas nu utifrån en samlad bild av skolans behov. Rektorn har frigjort mötestid för gemensamt arbete kring läromedelsval och samtliga lärare har deltagit i en utvärdering av olika läromedel utifrån fastställda kvalitetskriterier. Huvudmannen bedömer att rektorns medvetna budget kring läromedelsinköp, den sammanhållna linjen över årskurserna och de nya uppföljningsrutinerna säkerställer både tillgången och likvärdigheten avseende läroböcker.

Skolinspektionen bedömer utifrån ovanstående att huvudmannen har vidtagit tillräckliga åtgärder för att höja kvaliteten inom området.

Utvecklingsområde 5

Skolinspektionen bedömde att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande område:

- Skapa förutsättningar för ett medvetet och gemensamt arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande användningen av läroböcker och andra läromedel.

Av huvudmannens redovisning framgår att rektorn har genomfört systematiska diskussioner, utvärderingar och analyser i kollegiet gällande användningen av läroböcker och andra läromedel. Rektorn har tillsammans med kollegiet samverkat kring att jämföra olika läromedelsalternativ och tillsammans med förstelärare och specialpedagogisk kompetens lett samtalen. Av huvudmannens redovisning framgår att gemensam läromedelsanalys är en strukturerad och återkommande del av skolans systematiska kvalitetsarbete. Tydliga riktlinjer från rektorn har skapat en kollegial samsyn kring användningen av läromedel och involveringen av specialpedagogiska teamet och förstelärare garanterar att det valda materialet är anpassat även för elever i behov av stöd. Huvudmannen bedömer att läromedelsdiskussionerna kommer att säkra att skolan erbjuder en likvärdighet kring läromedel hos alla elevgrupper över tid. Den långsiktiga styrningen förväntas leda till en högre och jämnare utbildningskvalitet med starkare koppling till läroplanens mål. En annan förväntad effekt är att den kollegiala samsynen och de etablerade riktlinjerna gör undervisningen mindre sårbar för personalomsättning. Av huvudmannens redovisning framgår att rektorn planerar för en utfasning av föråldrade och oanvända läroböcker. Rektorn kommer även initiera en djupare kollegial analys för att välja en sammanhållen läromedelsserie i matematik över stadiegränserna.

Skolinspektionen bedömer utifrån ovanstående att huvudmannen har påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten inom det område som granskats. Skolinspektionen förutsätter att arbetet fortsätter.

Utvecklingsområde 6

Skolinspektionen bedömde att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande område:

- Utvärdera tillgången till och användningen av läroböcker och andra läromedel samt vidta vid behov åtgärder för att utveckla skolans arbete.

Av huvudmannens redovisning framgår att rektorn har utvärderat tillgången till och användningen av läroböcker och andra läromedel. Rektorn har följt upp i vilken utsträckning läromedel och lärarhandledningar används aktivt i undervisningsplaneringen samt i utvärdering av elevernas kunskapsutveckling. Vidare har rektorn tillsammans med förstelärare och specialpedagogiska teamet arbetat fram frågeställningar som stöd för utvärderingen. Läroböcker och andra läromedel har granskats kollegialt utifrån fastställda didaktiska frågor. Av huvudmannens redovisning framgår att kopplingen mellan elevresultat och läromedel har tydliggjort vilket material som gynnar måluppfyllelsen. Den ökade användningen av lärarhandledningar har lett till en mer strukturerad planering och undervisning. En annan effekt är att genom att utvärdera läromedlens flexibilitet har skolan blivit bättre på att differentiera undervisningen för olika kunskapsnivåer. Ytterligare åtgärder som planeras är att följa upp rutiner för att systematiskt utvärdera befintliga och framtida läromedel utifrån vetenskaplig grund och läroplanen. Rektorn kommer också att följa upp och säkerställa att tillhörande lärarhandledningar används i undervisningsplaneringen. Detta görs i analysmöten som hålls regelbundet under läsåret.

Skolinspektionen bedömer utifrån ovanstående att huvudmannen har vidtagit tillräckliga åtgärder för att höja kvaliteten inom området.

På Skolinspektionens vägnar

X Anna-Carin Kostic

Beslutsfattare
Signerat av: Anna-Carin Kostic

X Eva Lindgren

Föredragande
Signerat av: Eva Lindgren

Bilaga 1: Författningsstöd

Den 1 juli 2024 trädde ändringar i skollagen i kraft som syftar till att stärka elevers tillgång till ändamålsenliga läromedel.¹ Ändringarna gäller för flera skolformer. För grundskolan är lydelsen följande²:

Eleverna ska utan kostnad ha tillgång till läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

I skollagens första kapitel har införts definitioner av begreppen läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg.

I skollagen avses med

- lärobok: tryckt läromedel, med eller utan digitala komponenter,
- läromedel: helt eller delvis tryckt eller digitalt verk som är avsett att användas i undervisningen, som överensstämmer med relevanta delar av tillämplig kurs-, ämnes- eller ämnesområdesplan och läroplanen, och som är utgivet av någon som bedriver utgivningsverksamhet av professionell art,
- lärverktyg: läroböcker, andra läromedel och andra tryckta eller digitala verk samt utrustning och material som används i undervisningen.³

I samband med lagändringarna har regeringen även beslutat om nya formuleringar i flera läroplaner.⁴ I läroplanen för grundskolan har ändringarna följande lydelse

Läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.⁵

Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att

- alla elever erbjuds strukturerad undervisning under lärares ledning,

¹ Lag (2023:951) om ändring i skollagen (2010:800).

² 10 kap. 10 § andra stycket skollagen.

³ 1 kap. 3 § elfte–trettonde strecksatserna skollagen.

⁴ Förordning (SKOLFS 2024:590) om ändring i förordningen (2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet.

⁵ Lgr 22, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper.

- alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål,
- alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda skolbibliotek,
- alla lärare får tillgång till de lärarhandledningar som behövs för att ge eleverna en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.⁶

⁶ Lgr 22, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar.